

1. Nr inwentarza: 6655
2. Autor/rzy: Marian Niżyński
3. **Tytuł egzemplarza: Kawaler Księżycowy. Zabawa krakowska**
4. Inne wersje tytułu (wg afisza):
5. Tytuł oryginalny:
6. Autor przekładu:
7. Współpraca (autor adaptacji):
8. Słowa kluczowe: Marian Niżyński, dramat polski, Dni Krakowa 1939, przedstawienie plenerowe, Krakowska Konfraternia Teatralna, Studio 39
9. Data, miejsce, rok wydania [druki]:
10. Data utworzenia egzemplarza teatralnego: 1938, poprawki 10 V 1939 (wersja ostateczna)
11. Typ zasobu: maszynopis, egzemplarz teatralny
12. Oznaczenia, pieczęcie: Krakowska Konfraternia Teatralna, Związek Zawodowy Literatów Polskich - Prywatne Kursy Teatralne - Studio 39 w Krakowie, Państwowy Teatr im. J. Słowackiego w Krakowie, Cenzura: Starostwo Grodzkie Krakowskie zezwolenie na wystawienie z dnia 20.05.1939
13. Noty (obsada, skreślenia): skreślenia i notatki ołówkiem czarnym i czerwonym oraz atramentem czarnym, adnotacje: „Egzemplarz Krakowskiej Konfraterni Teatralnej 1938”, „Poprawki 10/5. [19]39 r.”
14. Język: polski
15. Opis fizyczny: s. 62, 300 x 205 mm
16. Lokalizacja oryginału: Archiwum Artystyczne i Biblioteka Teatru im. J. Słowackiego w Krakowie
17. Prawa: domena publiczna
18. Inscenizacje powiązane:
 - a) Teatr, scena: Krakowska Konfraternia Teatralna Studio 39, grane na dziedzińcu Collegium Nowodworskiego w ramach obchodów czwartej edycji Dni Krakowa
 - b) Data/y premier/y: 07.06.1939 (zapowiedziano tylko dwa przedstawienia „ze względu na wielkie koszty” – IKC 1939 nr 156)
 - c) Reżyseria: Karol Łukaszewicz

- d) Scenografia/kostiumy („oprawa dekoracyjna”): Tadeusz Orłowicz
- e) Autor muzyki: Stanisław Mikuszewski, dyrygent: Kazimierz Meyerhold
- f) Obsada/y (wg: D. Poskuta-Włodek, *Dzieje teatru w Krakowie w latach 1918-1939*, Kraków 2012, s. 486 oraz <http://franciszka3.pl/janpawel2/biografia/zycie-pelne-pasji/teatr>):

Twardowski – L. Petecki
 Pani Twardowska – M. Borowiczowa
 Żywy, ich syn – S. Rydel / E. Dońko
 Rola niezidentyfikowana – Krystyna Dębowska
 Bies – Tadeusz Kwiatkowski
 Wodnik [znak zodiaku] – Juliusz Kydryński
 Byk [znak zodiaku] – Karol Wojtyła (w programie oznaczony ***)
 Panna [znak zodiaku] – Bogusława Czuprynówna
 [Reszta obsady nieznana]

- g) Identyfikacja ingerencji (autorzy ingerencji, rodzaj – np. suflerskie, reżyserskie, inspicjenta): maszynopis, egzemplarz cenzorski; na s. przedtytułowej w prawym górnym rogu wpis piórem: „Poprawki 10/5 1939” i paraafa [autora?]; w tekście dopiski, kreślenia i poprawki czarnym atramentem [prawdopodobnie zrobione ręką Niżyńskiego jeszcze przed oddaniem maszynopisu do cenzury], ołówkiem i czerwoną kredką. Większość (o ile nie wszystkie) wprowadzona została przez Starostwo Grodzkie (sprawujące również obowiązki urzędu cenzury), wyraźnie z przyczyn politycznych (np. na s. 22 i 23 zodiakalne Bliźnięta przedstawiają się w oryginale słowami „Ja jestem Polska” i „Ja jestem Francja”, ale nazwy państw wykreślono, w zamian dopisano odpowiednio „duża” i „mała”; na s. 46 z kwestii Strzelca wykreślono słowa „gdy tej zasady nie znasz, próżny żal: Gdy strzelec strzela, pan Beck kule nosi / Więc do Ozonu lub do Strzelca wal!”; na s. 47 wykreślono słowa odnoszące się do Ligi Narodów i konferencji w Monachium; na s. 56 wyrzucono z kwestii Pani Twardowskiej słowa: „Gdzież jest ten kraj, o duchy wy skrzydlate, / Gdzie się nie zmienia sumień ani map? / Nie ma Berezy ani T.K.K.T. / Ani po forsy wyciągniętych łap?”). Na ostatniej stronie wklejona kartka maszynopisu z zezwoleniem Starostwa Grodzkiego Krakowskiego na wystawienie *Kawalera Księżycowego* pod warunkiem usunięcia skreślonych w egzemplarzu ustępów. Zezwolenie podpisał przedstawiciel Starostwa, referendarz Hordziejowski. Notatka nosi datę 20 maja 1939.

- h) Opis powiązanych inscenizacji:

Przedstawienie plenerowe *Kawalera Księżycowego* przygotowano w związku z obchodzonymi po raz czwarty w dniach 3-24 VI 1939 Dniami Krakowa (utwór napisany został przez Niżyńskiego specjalnie na tę okazję). Zapowiedziano jedynie dwa spektakle „ze względu na wielkie koszty” (IKC 1939 nr 156). L. Petecki pamięta jednak, że zagrano je także 14 i 15 VIII 1939 z okazji Zjazdu Legionistów. Miejszem gry był dziedziniec Collegium Nowodworskiego przy ul. Ś. Anny 12. Premierę anonsovano jako „niezwykle ciekawe ujęcie legendy o panu Twardowskim”, „balladę słowno-muzyczną” (IKC 1939 nr 155) lub „poetyczną baśń” (IKC 1939 nr 156). Przedsięwzięcie było efektem współpracy artystów związanych z Teatrem Miejskim z Konfraternią Teatralną, zrzeszającą uczniów i uczennice prywatnych kursów teatralnych oraz studentów krakowskich. W spektaklu wzięło udział sto kilkadziesiąt osób, wśród nich niewymieniony na afiszu z nazwiska Karol Wojtyła, wówczas student polonistyki UJ, w roli zodiakalnego Byka. Wystąpił w sportowym stroju

pięściarza i w bokierskich rękawicach. Przedstawienie, stanowiące jedną z licznych atrakcji Dni Krakowa, nie doczekało się recenzji prasowych, zachowało się jedynie we wspomnieniach Haliny Królikiewicz-Kwiatkowskiej, L. Peteckiego i Juliusza Kydryńskiego.

i) Uwagi: Fotografię ze spektaklu, przedstawiającą wjazd Twardowskiego na kogucie „jako Lajkonika”, zamieścił IKC 1939 nr 157.

Opracowanie: Agnieszka Marszałek

Opis merytoryczny do egzemplarza teatralnego zdigitalizowanego w ramach projektu digitalizacyjnego Cyfrowe Arcydzieła Teatru im. Juliusza Słowackiego w Krakowie ("CATS") - etap I, *Dofinansowanego ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego pochodzących z Funduszu Promocji Kultury w ramach zadania KULTURA CYFROWA 2021.*